

Núm. 126

Octubre 1999

SOCIETAT CATALANA DE BIOLOGIA

FILIAL DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

Carrer del Carme, 47

08001 Barcelona

QUÈ CAL SABER?

DE L'ACNE ROSÀCIA A LA SALA D'OPERACIONS

El TERMCAT publica, en el seu lloc web, les fitxes *Parlem de...*, que tracten de temes diversos de terminologia en diferents camps. En aquest full comentarem la fitxa de medicina dedicada a l'**acne rosàcia**,¹ que diu:

És curiós com, de vegades, termes que ens semblen completament catalans i que estem tips de sentir a tort i a dret resulten impossibles de trobar a les obres catalanes de consulta. Això és el que passa, per exemple, amb la forma **cuperosi**, que els lectors de l'àmbit de la dermatologia deuen conèixer força bé.

La fitxa basa la raó de no documentar el terme *cuperosi* en català en el fet que, en realitat, és una denominació francesa (**couperose**); indica que el terme correcte català és **rosàcia** i suggereix la possibilitat d'emprar la forma composta, més descriptiva, **acne rosàcia**. De fet, la **rosàcia** és una reacció **acneïforme** inflamatòria (l'**acne** —no *acné* ni *acné*— és una afecció de l'aparell **pilosebaci** que produeix lesions sobrelevades i pustuloses) de les zones de **rubefacció** de la cara, i sobretot del nas.

Sense moure'ns de l'àmbit de la medicina, hi ha un mot que tampoc no trobarem a cap diccionari català i que és molt emprat en gairebé tots els àmbits mèdics (no *metges* [vegeu el núm. 13 de QUÈ CAL SABER?, febrer 1986]). Es tracta del mot *quiròfan*, usat habitualment per designar la **sala d'operacions**. Aquest terme va introduir-se en el català a partir del castellà *quirófano*. Segons indica Joan Coromines,² aquesta paraula castellana és un neologisme relativament recent, que apareix per primera vegada en el DRAE³ en l'edició de 1925. Va formar-se a partir d'una combinació de les paraules **quirúrgico** i **diáfano**, i designava la sala d'operacions proveïda de vidres que permetien l'observació, des de l'exterior, de les intervencions que s'hi feien. Per tant, es tracta d'un mot aliè al català que no hauria d'emprar-se. Tanmateix, el terme està ja tan estès que la seva eradicació sembla molt difícil, i és possible que algun dia arribi a formar part del llenguatge normatiu. La facilitat d'emprar un sol mot (*quiròfan*) per designar un concepte que en necessita tres (**sala d'operacions**) és possible que hagi estat la causa principal de la substitució de la forma genuïna.

1. Adreça d'Internet: <http://www.termcat.es/termgia/calaix/parlem/medicina/acne.htm> (actualització del 21.4.1999).

2. *Diccionario crítico etimológico castellano o hispánico*, Madrid, Gredos, 1980, 6 v.

3. REAL ACADEMIA ESPAÑOLA, *Diccionario de la lengua española*, Madrid, Espasa-Calpe.